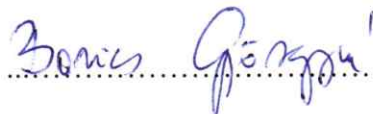

**Javaslat a
Szajoli értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:

Borics Györgyné

Szajol, 2016. április 29.

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Borics Györgyné

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Borics Györgyné

Levelezési cím: 5081 Szajol, Rózsa Ferenc út 4/b.

Telefonszám: 06 (70) 329-3688

E-mail cím: borics.gyorgyne@freemail.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Tiszavirág (*Palingenia longicauda*)

(Tiszavirágzás Szajolban)

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszergazdaság	egészség és életmód	épített környezet
ipari és műszaki megoldások	kulturális örökség	sport
<u>természeti környezet</u>	turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: A Tisza szajoli szakaszán.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

települési tájegység megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A tiszavirág (*Palingenia longicauda*) európai és világszinten is jelentős természeti örökségünk. A tiszavirág hazánkban, nagy tömegben a Tisza folyó és mellékfolyóin, így Szajol térségében is megfigyelhető. A tiszavirág a kérészek (Ephemeroptera) rendjébe tartozó 8-12 centiméter hosszú, színpompás: sárgától a világosbarnán keresztül a sötétbarnáig terjedő színskálán mozgó rovar, szárnyfesztávolsága eléri a 6-7 centimétert. Az ivarérett állatok rövid felszíni életük során nem is táplálkoznak, bélcsatornájukat levegővel pumpálják fel, hogy könnyebben tudjanak repülni. A nőtények valamivel később jelennek meg, mint a hímek, és levette lárvabőrüket azonnal párzóképesek. Ezután csak párjuk keresésével törődnek, nem is táplálkoznak. Röviddel a párzás után a hím elpusztul, a nőtény a vízre ereszkedve a vízbe rakja a petéit, majd párja sorsára jut. A peték lesüllyednek a mederfenékre, majd a kikelő lárvák befúrják magukat a meder falába, és a víz felé nyitott vájatban élnek a következő három évben, tíz-százezres egyedszámú telepeken.

A szárnyas alakocskák ködkoszorúja, a parányi szárnyaik surrogása, az iszonyú áldozatokat követelő nagy találkozásuk pompája borítja ilyenkor a szőke Tiszát. Amíg a levett lárvaingek tömegét a Tisza sodorja, a magasba törő, vedlő lárvák tízezeit a halak, békák falják fel. A víz szinte forr a csapkodó uszonyoktól, a mohó szájak csattogásától. A levegőbe emelkedett, párt kereső kérészekre falánk madarak fergeteges serege csap le. Újabb és újabb hullámokban a kérészek újabb és újabb száz- és százezrei emelkednek a felszínre. Sűrűvé válik tőlük a Tisza fölötti levegő. A halál-élet tánca ez a röpke nászünnepe, a látványos Tiszavirágzás.

A nőtény lerakja a petéit, majd a hímekkel együtt a vízbe hullik. Mire a Nap lebukik, a kimerült rovarok tetemei szőnyegszerűen beborítják a víz felszínét, amely már nem fodrozódik. A parti fák ágain pukkadásig jóllakott fecskék, poszáták, légykapók, rigók csapata piheg. Míg a peték lassan a mederfenék felé süllyednek, a nagy esemény elcsitul.” (Kazi István, www.haldorado.hu)

Azon kívül, hogy egy rendkívül látványos esemény a Tisza kivirágzása, fontos ökológiai jelentősége is van. A tiszavirág ökológiai alkalmazkodóképessége rögzített és rugalmatlan, nehezen alkalmazkodik az élőhelyek változásaihoz, ezért indikátorfajnak tekinthető, jelenléte a folyók tisztaságának és a benne lezajló ökológiai változások mutatója. Számos hal-, madár- és békafaj táplálékául szolgálnak. A tiszavirág lárvája az aljzaton történő furkálással élőhelyet is teremt más mederfenéki élőlények számára.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A tiszavirág 1993 óta védett, és a jogszabályi védelem az élőhelyére és minden alakjára kiterjed: lárva, szubimágó, imágó, elpusztult egyed. A tiszavirágzás látványa, a tiszavirág ökológiai jelentősége, az egyed sajátosságai és a faj védettsége miatt a tiszavirág kiemelt figyelmet érdemel, melynek helyi értéktárba történő felvételével hozzájárulhatunk a fajra irányuló figyelem növekedéséhez, a tiszavirág védelméhez, megóvásához.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

http://www.tiszaviragutja.hu/hun/a_tiszavirag
<https://hu.wikipedia.org/wiki/Tiszavir%C3%A1g>
<http://www.tiszaviragzas.hu/archivum.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=4lQrp50e5kc>

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III.

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja

4 db fénykép mellékelve

2. sz. melléklet: A Htv.1 § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsíthető dokumentumok
3. sz. melléklet: A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

A III./1. pontban hivatkozott fényképeket Csathóné Borics Katalin készítette, és azok felhasználásához hozzájárult.